

pretatio, sed « Peccato non inquinatos » dicere maluistis, ut unum primi hominis peccatum veniret in mentem. Sed suspicionibus non agamus, et hic vel scriptoris error, vel varietas putetur interpretis. Ego ipsa verba Græca quæ a Joanne dicta sunt ponam : διὰ τοῦτο καὶ τὰ παῖδιά βαπτίζομεν, καίτοι ἁμαρτήματα οὐκ ἔχοντα : quod est latine, « Ideo et infantes baptizamus, quamvis peccata non habentes. » Vides certe non ab eo dictum esse « Parvulos non coinquinatos esse peccato, » sive « Peccatis; » sed « Non habere peccata : » intellige propria, et nulla contentio est. At inquires : Cur non ipse addidit propria? Cur putamus, nisi quia disputans in catholica Ecclesia, non se aliter intelligi arbitrabatur, tali quæstione nullius pulsabatur, vobis nondum litigantibus securius loquebatur.

XXIII. Nam vis audire quid etiam ipse de hac re apertissime dixerit? Ecce etiam ipsum numero illi adjungo sanctorum. Ecce inter meos testes, vel inter nostros constituo iudices, quem putasti patronum tuum. Ecce et ipsum dicturus es Manichæum. Ingredere sancte Joannes, ingredere, et conside cum fratribus tuis, a quibus te nulla ratio et nulla tentatio separavit. Opus est et tua, et maxime tua sententia : quoniam in tuis litteris iste juvenis invenisse se putat, unde tot tantorumque coepiscoporum tuorum se arbitratur percellere et evacuare sententias. Quod si vere tale aliquid invenisset, et quod ipse sentit, te sentire claruisset; nunquam te unum, pace tua dixerim, tot et talibus præferre in ea causa possemus, de qua nunquam fides christiana et Ecclesia catholica variavit. Sed absit, ut tu aliud saperes, et in ea tam præcipuus emereres. Dic ergo et tu aliquid, unde iste juvenis confundatur et revereatur, quia quærit maculam meam; et ignosce mihi, quia cum illi de hac re

quid sentias demonstravero, quæsiturus est et tuam. Dicit enim sensum esse Manichæum, credere parvulos indigentes esse Christi liberatoris auxilio, ut a damnatione liberentur, qua ex peccato primi hominis obligati sunt. Ac per hoc cum te hoc sentire cognoverit, aut ipse se corriget ab errore Pelagii, aut et tibi crimen objiciet Manichæi. Sed ut conferamus ei verum beneficium, falsum ejus non curemus opprobrium.

XXIV. Audi jam, Juliane, quid etiam Joannes cum cæteris catholicis doctoribus dicat. Ad Olympiam scribens : « Quando enim Adam peccavit, inquit, illud grande peccatum, et omne genus hominum in commune damnavit, de mœrore poenas luebat. » Item de resurrectione Lazari¹. « Flebat Christus, inquit, cur usque ad hoc mortalitas deliquisset, ut excussa de perennitatibus inferos adamaret. Flebat Christus, quod eos qui immortales esse poterant, diabolus fecit esse mortales¹. » Quid dici posset expressius? Quid ad ista respondes? Si Adam grandi peccato suo omne genus humanum in commune damnavit, numquid nisi damnatus parvulus nascitur? Et per quem, nisi per Christum, ab ista damnatione liberatur? Si et in Lazaro dicitur excussa de perennitatibus mortalitas inferos adamasse : quis mortalium non ad istam culpam casumque pertineat, quo cecidit primus homo de vitæ perennitate, quam si non peccaret acceperat? Si diabolus omnes qui immortales esse poterant, fecit esse mortales; unde etiam parvuli moriuntur, si obnoxii peccato primi illius hominis non sunt? Numquid ergo, nisi per eum in quo omnes vivificabuntur, etiam parvuli de regno mortis eruuntur?

XXV. Tractat idem Joannes in sermone quodam hujusmodi quæstionem, cur bestię vel lædant homines,

¹ Homil. de Lazaro resuscitato. — ² Joan. xi, 35.

vel interimant, cum sententia Domini manifesta sit, qua eas homini subdidit, ut earum habeat potestatem¹. Quam quæstionem sic solvit, ut dicat, ante peccatum omnes bestias homini fuisse subjectas; quod autem nunc hominibus nocent; pœnam primi esse peccati. Prolixa tractatio est, ideo huic operi non a me inseritur: sed aliquid tamen inde oportet ut ponam. « Timemus, inquit², bestias, et pavemus: non contradico. Et a principatu decidimus: et hoc dico ipse etiam. Sed non hoc ostendit legem Dei esse mendacem: ab initio enim non ita res erant dispositæ; sed timebant, et tremebant, et subiciebantur domino. Et quoniam a fiducia decidimus, profecto et ab honore. Unde hoc manifestum est? Adduxit bestias ad Adam, videre quid eas vocaret, et non resiliuit Adam tanquam timens. » Et paulo post: « Hoc unum, inquit, signum, quod non fuerint homini ab initio terribiles bestię; secundum aliud isto manifestius, quæ fuit ad mulierem per serpentem disputatio. Si enim essent terribiles hominibus bestię, non utique mulier viso serpente mansisset; non accepisset consilium, non ei cum tanta sermocinaretur fiducia, sed statim ad ipsum et expavisset et resiliisset aspectum: nunc autem et disputat, et non timet. Nondum enim erat timor iste: sed quia peccatum ingressum est, ablata sunt ea quæ honoris erant. » Itemque post paululum: « Quandiu quidem, inquit, habebat ad Deum fiduciam, terribilis bestia erat; sed quia offendit, extremos etiam conservorum suorum jam pavet. Quod si hoc non est, inquit, tu mihi ostende, ante peccatum quod terribiles erant hominibus bestię: sed non habebis. Si autem post tanta ingressus est timor; et hoc tutelæ Domini est. Si enim mandato quod datum est, moto ab homine et soluto, honor qui

¹ Gen. 1, 28. — ² Homilia 9. in Genesim.

ei datus erat a Deo; mansisset immobilis, non facile resurrexisset. » Nempe manifestum est, sanctum Joannem hac disputatione monstrasse, illud quod per unum hominem ingressum est, commune omnibus factum esse peccatum; quandoquidem omnibus terror communis est bestiarum: quæ utique nec infantibus parcunt; quos profecto, secundum istum tractatum Joannis, nullo modo læderent, sive terrerent, nisi essent veteris illius peccati obligatione constricti.

XXVI. Dic, Juliane, dic etiam istum, (quid enim jam dubitas dicere?) Manichæum; qui tantam naturæ, ejus innocentiam defenditis, fecit injuriam, et propagationem damnationis asseruit. Imo verò cohibe te ipsum, si quid tibi est sanabilis mentis, et corrige; et aliquando intellige, quomodo potuerit dicere Joannes, parvulos non habere peccata; non quod peccato primorum hominum non teneantur obstricti, sed quod sua nulla commiserint. Et hoc quidem in eadem ipsa homilia, si totam legisses, invenire potuisti: aut si legisti, nescio quemadmodum te potuit præterire: aut si præterire non potuit, miror cur te non correxerit; si tamen aliquid apud te valet Joannis auctoritas. Aut si illo sermone perlecto, eoque loco ejus quem commemoraturus sum, cognitio atque perspecto, in opinione tua manendum putasti; ut quid inde verba quælibet inseruisti operi tuo? An forte ut nos totum legere commoneres, et invenire unde tuas deprehenderemus et convinceremus insidias? Quid enim apertius, quam id quod ibi dixit: « Venit semel Christus, et paternis nos cautionibus invenit astrictos, quas conscripsit Adam. Ille initium obligationis ostendit, peccatis nostris scœnus accrevit. » Audis-ne hominem in fidē catholica et eruditum et erudientem, distinguentem debi-

¹ Homilia ad Neophytos.

tum paterni chirographi, quod hæreditarium nobis inhæsit, ab eis debitis, quorum per nostra peccata scœnus accrevit? Audis quid parvulis in baptismo relaxetur, qui nondum propria debita contraxerunt, nec tamen a paterno chirographo immunes esse potuerunt? Verba quippe ejus non interpretata sic leguntur in græco: Ἐρχεται ἅπαξ ὁ Χριστὸς, ἔρπεν ἡμῶν χειρόγραφον πατρῶον, ὃ τι ἔγραψεν ὁ Ἀδάμ. Ἐκεῖνος τὴν ἀρχὴν εἰσήγαγεν τοῦ χρείου, ἡμεῖς τὸν δανεισμὸν ἠυξήσαμεν ταῖς μεταγενεστέραις ἀμαρτίαις. Quæ verbum e verbo interpretata sic se habent: « Venit semel Christus, invenit nostrum chirographum paternum, quod scripsit Adam. Ille initium induxit debiti, nos scœnus auximus posterioribus peccatis. » Numquid contentus fuit dicere, « Paternum chirographum; » nisi adderet, « Nostrum? » Ut sciremus antequam scœnus peccatis nostris posterioribus auferemus, jam illius chirographi paterni ad nos debitum pertinere.

XXVII. Lege etiam quemadmodum exponat idem ipse vir sanctus eundem ipsum Apostoli locum, ubi scriptum est: « Per unum hominem peccatum intravit » in mundum¹. » Ibi enim luce clarius in hujus fidei catholicæ veritate versatur. Quod totum quia longum est huic operi intexere, pauca inde contingam. « Manifestum, inquit², quoniam non ipsum peccatum, quod ex legis transgressione, sed illud peccatum quod ex Adæ inobedientia, hoc erat quod omnia contaminavit. » Et paulo post: « Regnavit, inquit, mors ab Adam usque ad Moysen, et in eos qui non peccaverunt³. Quomodo regnavit? In similitudine transgressionis Adæ, qui est forma futuri. Propterea et forma est Christi Adam. Quomodo forma est, aiunt? Quoniam sicut ille ex semetipso nas-

¹ Rom. v, 12. — ² Chrysost. homil. 10. in epist. ad Rom. — ³ Rom v, 14.

centibus, quamvis non manducaverint de ligno, factus est causa mortis, quæ per cibum inducta est: ita et Christus iis qui ex ipso sunt, tametsi nihil juste egerint, factus est provisor justitiæ, quam per crucem nobis omnibus condonavit. » Alio loco in eodem sermone: « Ut cum tibi dixerit Judæus, inquit, quomodo unius virtute Christi mundus salvatus est? possis ei dicere, quemadmodum uno inobediente Adam mundus damnatus est. Quanquam non sint æqualia gratia atque peccatum, neque paria sint mors atque vita, non æqualis Deus ac diabolus. » Item post paululum: « Sed non quemadmodum delictum, inquit, ita et gratia. Si enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei et donum in gratia unius hominis Jesu Christi in multos abundavit¹. » Quod enim dicit, inquit, hujusmodi est: Si peccatum valuit, et peccatum unius hominis; gratia, et Dei gratia, et non solum Patris, sed etiam Filii, quemadmodum non amplius prævalebit? Multo enim hoc rationabilius. Nam alium pro alio damnari, non valde videtur habere rationem: alium autem pro alio salvari, et decentius magis et rationabilius apparet. Si igitur illud factum est, multo magis hoc. » Itemque alibi in consequentibus: « Judicium, inquit, ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in justificationem². » Hoc idem est, inquit, quod dicitur, quoniam quidem mortem et damnationem potuit peccatum inducere, gratia autem non unum illud tantummodo interfecit peccatum, sed etiam post illud introeuntia peccata. » Et paulo post de hoc ipso: « Quoniam ergo, inquit, plura introducta sunt bona, et non solum illud interfectum est peccatum, sed etiam omnia reliqua, ostendit dicens: Gratia autem ex multis delictis in justifica-

¹ Rom. v, 15. — ² Ibid. 16.

tionem. » Et post paululum ait : « Primo enim dixit , quoniam si unius peccatum interfecit omnes , multo magis et unius gratia poterit salvare. Post hæc autem ostendit , inquit , quoniam non illud solum interfectum est peccatum per gratiam , sed etiam omnia reliqua : et non solum peccata interfecta sunt , sed etiam et tributa iustitia est. Et non tantum solum profuit Christus , quantum nocuit Adam , sed multo amplius atque magis. » Post hæc in eodem cum de baptismo ageret , interposuit verba Apostoli dicentis : « An ignoratis , inquit , fratres , quoniam quicumque in Christo baptizati sumus¹ , in morte ipsius baptizati sumus ? Consepulti ergo sumus illi per baptismum in morte. Quid est , in morte illius baptizati sumus ? Ut et ipsi moriamur sicut et ille. Crux enim est baptisma. Quod ergo crux Christo et sepulcrum , hoc nobis baptisma factum est ; tametsi non in eisdem ipsis. Ipse namque carne et mortuus est et sepultus : nos autem peccato in utroque. Quapropter non dixit , complantati morti : sed , similitudini mortis. Mors namque et hoc et illud , sed non eidem ipsi subjacet : sed hæc quidem carnis Christi , nostra autem peccati. Quemadmodum ergo illa vera , et hæc. »

XXVIII. Numquid dubitare jam poteris , sanctum Joannem tam longe esse a sensu vestro , quam non recedit a sensu catholico ? Numquid in ejus disputatione , qua exponit Apostoli locum huic quæstioni quæ inter nos vertitur pernecessarium , ubi scriptum est : « Per unum » hominem peccatum intravit in mundum² , » et cætera quæ connexa sunt , alicubi redolet quod vos dicitis , propter imitationem hoc esse dictum , non propter carnalem nativitatem ? Nonne illo uno peccato contaminata dicit esse omnia . et sic illud distinguit a cæteris postea

¹ Rom. vi, 3. — ² Id. v, 12.

commissis introductisque peccatis , quæ vos dicitis ad imitationem , non ad propaginem pertinere , ut non illa tantum , sed et hoc et illa per gratiam Christi dicat interfici ? Nonne de baptismo Apostoli verba , ubi ait : « Quicumque baptizati sumus in Christo , in morte illius » baptizati sumus¹ , » sic exponit , ut dicat ita eum peccato mori , qui baptizatur in Christo , sicut carne est mortuus Christus ; quia in morte Christi baptizari nihil est aliud quam peccato mori ? Cui ergo peccato parvulus moritur , si originale non traxit ? An forte non in morte Christi parvuli baptizantur ? cum Apostolus non dixerit , Quidam , sed , « Quicumque baptizati sumus in Christo , » in morte ipsius baptizati sumus. » An quando baptizantur baptismate christiano , dicturi estis quod non baptizentur in Christo ; ne vos episcopus Joannes sua definitione suffocet , qui dicit hoc esse baptismum eis qui baptizantur in Christo , quod crux et sepulcrum fuit Christo , ut quemadmodum ille mortuus est carne , sic et istos intelligamus mortuos esse peccato ? Ecce cui viro , quam magno christianæ fidei atque hujus catholici dogmatis defensori , voluisti vestrum dogma supponere , quasi dixerit , « Parvulos primi hominis non inquinatos esse peccato ; » cum dixerit , « Eos non habere peccata : » quæ non eum intelligi nisi propria voluisse , ejus tam multa testimonia tamque manifesta declarant.

XXIX. Quid te igitur adjuvit , quod Joannis Constantinopolitani , tanquam tibi suffragaretur , testimonium posuisti ? An ut unum verbum quasi ab eo prætermissum , velut acuta calliditate captares , et tot verborum ejus quibus obruereris tam ingentem tibi aggerem commoveres ? in tantum improvidus et incautus , ut nec in ipsa homilia , ubi vix unum de quo male intellecto decepti deciperetis ,

¹ Rom. vi, 3.

testimonium reperire potuisti, adverteres sanctum Joannem Constantinopolitanum satis evidenter expressisse, omnes homines exceptis debitis propriis paterni esse chirographi debitores. Et tamen posteaquam verba ejus interposuisti, quibus intentionem tuam putasti aliquid adjuvari, sequeris et dicis: « Cum igitur liquido clareat hanc sanam et veram esse sententiam, quam primo loco ratio, deinde Scripturarum munivit auctoritas, et quam sanctorum virorum semper celebravit eruditio, qui tamen veritati auctoritatem non suo tribuere consensu, sed testimonium et gloriam de ejus susceperunt consortio, nullum prudentum conturbet conspiratio perditorum. » Hæc verba tua quo proficiunt, nisi ut appareat, vel quomodo de hac causa scire neglexeris catholicorum sententias sermonesque doctorum; vel si eos nosse curasti, qua fraude coneris circumvenire nescientes? Nam de ratione et de sanctarum Scripturarum auctoritate ut nunc interim taceam: hancine sententiam, qua negatis peccato primi hominis obnoxios parvulos nasci, sanctorum virorum semper celebravit eruditio; Non hoc istis tot tantorumque sanctorum et eruditorum, quæ commemoravi, testimoniis indicatur: imo e contrario puto, quod jam videas, quantum te opinio ista fefellerit; si tamen non dolo agis, atque id ante jam noveras. Sed ut melius de te credam; si nunc primum ista cognoscis, si de peccato primi hominis, quod eo sint obligati, qui carnaliter generantur infantes, nec eo nisi spiritali regeneratione solvuntur, nunc primum perspicis hoc didicisse et docuisse tot sanctos, quod et nos dedimus et docemus: muta jam istam mentem, obliviscere hujus erroris, et propemodum furoris, quo in tot ac tales patres Manichæum jacularis opprobrium. Si nesciens hoc fecisti, cur non miseram

respuis imperitiam? Si sciens, cur non sacrilegam deponeas audaciam?

XXX. Convinceris undique: luce clariora sunt testimonia tanta sanctorum. In quorum conventum te introduxerim conspice. Hic est Mediolanensis Ambrosius, quem magister tuus Pelagius tanta prædicatione laudavit, ut diceret¹, « In libris ejus præcipue fidem lucere Romanam, qui scriptorum inter Latinos flos quidam speciosus enituit, ita ut ejus fidem et purissimum in Scripturis sensum reprehendere nec inimicus auderet. » Hic est et Constantinopolitanus Joannes, quem tu in numero eruditorum ac sanctorum excellentissimum in hac ipsa tua, cui respondeo, disputatione posuisti. Hic est Basilius, cujus te verbis ad id quod nunc agitur non pertinentibus, putasti aliquid adjuvari. Hic sunt et cæteri, quorum te movere debeat tanta consensio. Non est ista, sicut stylo maledico scribis: « Conspiratio perditorum. » In Ecclesia catholica doctrinæ sanæ studiis claruerunt; spiritalibus armis muniti et accincti strenua contra hæreticos bella gesserunt: perfuncti fideliter suæ dispensationis laboribus in pacis gremio dormierunt. « Unum dicis egressum, » me ipsum significans: « Qui in se summam prælii sitam optat intelligi². » Ecce non ego unus, sed tot ac tanti sancti eruditique doctores, tibi pro me vel mecum, proque omnium nostrum et tua ipsius, si sapis, salute respondent.

XXXI. Non tibi, sicut calumniaris: « Solum populi murmur opponimus: » quanquam et ipse populus adversus vos propterea murmuret, quia non est talis quæstio, quæ possit etiam cognitionem fugere popularem. Divites et pauperes, excelsi atque infimi, docti et indocti; mares et foeminae noverunt, quid cuique ætati in baptismo remittatur. Unde etiam matres quotidie toto orbe terrarum non

¹ Vide lib. 1., de Nuptiis et concupiscentia, c. ult. — ² Infra lib. 3.

ad Christum tantum, id est, ad unctum; sed ad Christum Jesum, id est, ad etiam Salvatorem cum parvulis currunt. Sed ecce, quo te introduxi, conventus sanctorum istorum non est multitudo popularis: non solum filii, sed et patres Ecclesiae sunt. Ex illo numero sunt, de quibus praedictum est: « Pro patribus tuis nati sunt tibi filii, constitues eos principes super omnem terram¹. » Ex qua filii generati sunt, ut haec discerent; ejus patres facti sunt, ut docerent.

XXXII. Quid est quod vos gaudere jactas, quod ista veritas, quam tu errorem putas, vel putari cupis: « De tanta multitudine assertorem non potest invenire? » Quasi parva sit ejus assertio quod in hoc fidei firmissimo et antiquissimo fundamento ipsa toto orbe diffusa non a se discrepat multitudo. Si autem assertores eos flagitas, quorum aliquid etiam litterarum inveniri potest, illustrisque doctrina est: en adest assertorum ejus memorabilis et venerabilis consessus atque consensus. Sanctus Irenaeus dicit, antiquam serpentis plagam fide Christi et cruce sanari, et quod protoplasti peccato fuimus tanquam vinculis alligati. Sanctus Cyprianus dicit, perire parvulum, nisi fuerit baptizatus, quamvis ei non propria dimittantur, sed aliena peccata. Sanctus Reticus dicit, veteris hominis, quo per lavacrum regenerationis exuimur, non tantum vetera, sed ingenita esse peccata, Sanctus Olympius dicit, vitium de protoplasto in germine sparsum, ut peccatum cum homine nasceretur. Sanctus Hilarius dicit, ex peccato esse omnem carnem, praeter illius, qui venit in similitudine carnis peccati sine peccato. Dicit, sub peccati origine et sub peccati lege natum esse, cujus vox est: « Ego in iniquitatibus conceptus sum. » Sanctus Ambrosius dicit, eos qui baptizati fuerint parvulos in primordia na-

¹ Psal. XLIV, 17.

turae suae a malitia reformari. Dicit, solum ex natis de foemina sanctum Dominum Jesum, nulla terrenae contagia corruptelae immaculati partus novitate sensisse. Dicit, quod in Adam omnes morimur, quia per unum hominem peccatum intravit in mundum, et illius culpa mors omnium est. Dicit, quod in ejus vulnere omne genus occidisset humanum, nisi Samaritanus ille descendens vulnera ejus acerba curasset. Dicit, fuisse Adam, et in illo fuisse omnes; perisse Adam, et in illo perisse omnes. Dicit, nos contagio maculari antequam nascimur, nec humanum conceptum esse iniquitatis exortem, quia concipimur, inquit, in peccato parentum, et in delictis eorum nascimur: sed et ipse partus habet contagia sua, nec unum tantummodo habet ipsa natura contagium. Dicit, diabolum foeneratorem, a quo Eva maculata obnoxiae successionis usuris omne genus defoeneravit humanum. Dicit, a diabolo Evam deceptam, ut supplantaret virum, obligaret haereditatem. Dicit, Adam ita morsu vitiatum esse serpentis, ut omnes illo vulnere claudicemus. Dicit, per corporum viri et foeminae commixtionem neminem expertem esse delicti; qui autem expertus delicti est, id est, Dominus Christus, etiam hujusmodi esse conceptionis expertem. Dicit tibi sanctus Innocentius, lavacro regenerationis praeteritum vitium omne purgari; quod per illum accidit, qui libero arbitrio cadens, in profunda demersus est. Dicit, nisi manducaverint carnem Domini, et sanguinem biberint, vitam parvulos habere non posse. Sanctus Gregorius dicit, melius fuisse non excidere a ligno vitae gustu amarissimo peccati, sed emendari nos debere post lapsum. Dicit, nos ex bonis ad tristia devolutos, et vult a tristibus ad meliora reparari; ut quos gustus ligni vetiti condemnavit, Christi crux gratia largiore justificet. Dicit, venerandam esse nativitatem, per quam terrenae na-